

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originales no 's tornan.

DIRECCIÓN, REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN
Calderón, 36.—Teléfono, 186.
Representación Administrativa á Barcelona
Llibrería de Alvar Verdaguer Rambla Mitj. 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 1.000 p. 2 rals al mes.
Fora... 8 " trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

Xampany Catalá de la acreditada marca CODORNIU
de San Sadurní de Noya. Se ven en las confiterías de Pere Fornalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Fornosa y en las principales fondas.

SANT FELIU

En lo dia de avuy conmemora la Iglesia Católica lo martiri del diaca Feliu vingut de las costas Africanas á las costas llevantinas de Catalunya impulsat per son carácter de ferro y en alas de la Fé per a alentar als catalans á mantenir-se fermes en lo Cristianisme pel qual se veyan perseguitos y encausats per lo poder oficial del Imperi Romá al qual estava llavores subiecte nostra pàtria.

Aquest acte de abnegació, aquesta demostració de fermeza de carácter y conviccions que valgueren al africá Feliu la palma del martiri y un lloch distingit en lo Catalech dels Sants l'hi valgué també la admiració y la glorificació dels habitants de Catalunya, puig moltes son las poblacions de nostra terra que 'l tenen per patró y conmemoran cada any son triomf sobre los despótas de la Roma pagana celebrant sa immarcesible gloria ab aquesta festa propia de cada poble de carácter purament local y

de familia que baix l' advocació d' algú Sant celebren anyalment totes las poblacions ab lo nom de Festa Major.

Sabadell, població relativament moderna nascuda en los temps en que Catalunya estava en lo apogeo de sa independència y gosava de una llivertat envejada per tots los pobles civilsats del mon, se compren que escullis també per patró a un Sant qual independència de caràcter se identificava ab la independència de caràcter de sos habitants que no sabíen lo que volia dir esser esclaus y no comprehenian com podia esser que los fills y los ciutadans d' un poble poguessen acatar lleys y decrets y arbitriariétats vingudas de fora; y lo caràcter de aquell jove diaca debia semblarlos molt conforme y molt natural rebutxant ab energia las imposicions del paganisme de Roma com ells pensavan deuria rebutjarse tota imposició oficial forastera identificantse pera queix motiu ab tan benemerit atleta y posantse baix sa invocació com presentint què ab lo temps podria esser un exemple ahont enmirallarse si esdevenian dias de que un poder foraster dominés á sa benvolguda població.

No anavan equivocats nostres avis en tal presentiment puig jorns amarchs han vingut en que una nova Roma ab lo nom de Madrid ó Espanya oficial imposa sas lleys y sas costums y son llenguatge á nostra benvolguda terra y si no imposa sa religió com Roma imposava son paganisme en temps de Sant Feliu es per que gracies á Deu nostra religió es també al menys de nom, la religió del Estat que ns domina, y això priva que hi hagi martirs de la Fé com indefectiblement n' hi hauria dat lo caràcter absorvent é imposador de la prossapia y lo caràcter encare gracies á Deu digne é independent dels fills de Catalunya que no han volgut ni volen renegar del abolengo ilustre de sos antepassats que no coneixfan ni sabíen comprender imposicions de cap mena.

Pero si lo centralisme Madrileny no imposa una religió estranya, no per això es menos culpable d' haverse entronisat certas sectas y certas idees antireligiosas que mes ó menys atacan ó menyspreuan la Fé de nostres avis puig haventnos la centralisació robat una á una las sàbias lleys que regulaxan nostres llivertats, verdaderas llivertats d' or de bona lley y dónantnos en cambi lleys y llivertats de cartró, lleys y llivertats que

entronisan los vícies y las concupiscencias y fan que vejém la trista anomalia de que en algunas poblacions la religió del Estat siga oficialment desatesa y tinguém de contemplar divorciadas las creencias dels que, gracias al rebaixament moral á que mos ha arrastrat la pàtria madrastra, poden legalment anomenarse sos representants.

Creyém donchs que ha arribat lo temps d'aprofitarnos los sabadellenchs dé la sàbia previsió de nostres antepassats, enmarrallantnos ab lo exemple que dona de fermesa y de dignitat nostre insigne patró Sant Feliu y quant avuy al matí al besar lo sol·naixent ab son bes de foch lo campanar que aixecá la Fé de nostres avis, las campanas giravoltin tocant á festa; endiumengemnos tots y anem al temple á festejar al gloriós patró; retrónin los espays de las arcadas ab armoniosos acorts de música sagrada y esoltém ab atenció lo panegírich del atleta de la Fé que Deu vulga 'ns siga pronunciat en nostra materna llengua, surtim tots á donar proves de nostres creencies passejant triomfalment pels carrers al gloriós màrtir, inspiremnos ab son exemple y demá quant cambiada, las festivas ornamen-tacions del temple en negres cortinatges y lo só de las campanas nos recordi á nostres passats que dormen lo son etern tot pregant per ells recordemnos qu' eran lliures, recordemnos que cap imposició forastera sobre d' ells pesava, recordemnos que sa llengua oficial y de família hera sols la catalana, recordemnos que los que representavan lo poble en la casa comunal y en la diputació de Catalunya estaban identificats y pensavan y parlavan y escribían com lo poble y lo poble estava identificat y pensava y parlava y escrivía com sos representants y governants.

Y al pregar per ells, al contemplarlos ab la penetrant mirada de la Fé prop lo trono del Altissim accompanyats de Sant Feliu, demanemlos que vulguin inspirarnos sa fermesa de carácter pera rebutjar tota influencia forastera que contrarihi nostres antigas creencies, nostres costums y manera d' esser, fem lo propòsit de manifestarnos cada dia mes catalans y mes sabadellenchs, allunyém de nosaltres tota idea de egoisme que engendra la baixesa, y la cobardía y 'ns converteix en rastrejadors, recordém lo celèbre «siego voluero» de Sant Agustí, puig realment, si tots volguessim tindriám prompte representants y go-

vernants genuints de nostra terra, tindriam lleys propias y nostra propia llengua oficial, en una paraula, si tots volguessim, si sabíam imitar la energia de caràcter de nostre patró y de nos tres passats prompte tindriam l' autonomia de Catalunya y lliures d' influencias forasteras estariam més units y disposariam millor de nostres interessos y obraríam amb dignitat y propria independencia, somni daurat de tots los bons fills de Catalunya que á sos germans esperan pera convertirlo entre tots en falanguera realitat sols volguent é imitant la fermesa de Sant Feliu.

C.

FIRAS Y FESTAS DE SABADELL

Programa de las festas que en honor de son patró Sant Feliu Mártir se celebrarán en los días 31 de Juliol al 3 d' Agost de 1894.

DÍA 31.—A las 7 tarde.—Repich de campanas y disparo de una Tronada en la Plassa de Sant Roch.

DÍA 1.—A las 6 mati.—Repich general de campanas y Salvas de morterets.

A las 10.—Solemnes oficis en la parroquia de Sant Feliu.

A las 10.—Caritat als pobres vergonyants.

A las 12 y mitja.—Disparo de una Tronada en la Plassa de Sant Roch.

A las 4.—Ball en un Envelat que se alsará en la Plassa Major.

A las 6 y mitja Solemne Professó que sortira de la Parroquia de Sant Feliu y qual pendó principal confiat al M. I. Diputat per aquest Districte don Timoteo Bustillo López portará per delegació don Joseph Anton Planas, President del Gremi de Fabricants.

A las 9 nit. Funcions en los Teatros.

A las 9.—Solemne Sessió en la qual s' obrirá lo plech del autor premiat en lo concurs regionalista del Centre Català.

A las 10.—Ball en las Societats particulars y en lo Envelat.

DÍA 2.—A las 7 mati.—Diana per la Banda Municipal.

A las 10.—Ofici de difunts en la Parroquia de Sant Feliu.

A las 10.—Obertura d' una Exposició de Bellas Arts en lo Centre Català.

A las 12.—Disparo d' una Tronada en la Plassa de Sant Roch.

A las 5 tarde.—Balls en las Societats particulars y en l' Envelat.

A las 6.—Concert per la Banda Municipal en la Plassa de Sant Roch.

A las 8 y mitja.—Funcions en los Teatros.

A las 10.—Balls en las Societats y en l'*Envelat*.

DÍA 3.—A las 9 nit.—Disparo d' un *Castell de Fochs Artificials* per lo pirotècnich sabadellench don Félix Pausas,

Sabadell 21 Juliol de 1892.

NOTA: S' adjudicaran 3 premis de 100, 75 y 50 pesetas als carrers que à judici de la Comissió estiguin més adornats durant les festes.

LITERATURA

NOTÍCIA SOBRE EL CONCURS AL P. O. B. L. E. T.

A la primera embranzida
salta pany y forrellat; TO
à la segona las portas
esclatan balandrejant.
Y com cap de torrentada,
fins la mesa del altar TO
rebuig de vilas y pobles TO
à tomballons se n' ha entrat,
calada la barretina
y en la boca 'l renegar,
com si fos à la taberna
fent la morra ab Satanás.

Guaytava 'l sol à la iglesia
abocat à un finestral;
per no véurels, abans d' hora
sota terra s' ha amagat.
Fúgen las aus pe 'l cimbori
rebotent d' assi d' allà;
sants y santas com si enrera
se fessen per los altars
y 'l guerrer palpés las armas;
y á sos peus grunyis lo cà;
y en la creu 'l Fill de l' Home
los ulls obris admirat.

Ja s' estén com taca d' oli
l' escamot de condemnats.
Uns sermonant desde 'l claustre,
uns altres pican de mans;
ensà ab coblas bordelleras
cantan absoltas y salms;
van las donas per las celdas
corrent darrera 'ls bergants;
mes enllà bat una porta;
assi una llàntia ha tombat;
y com bojas las campanas
barrejan festas y planys.

Un baylet à cops de pedra
las imatges va escapsant;
las donas espitregadas
hi páran lo devantal.
Ab los caps jugan à botxas;
quàn topan quin espurnar!
lo boltx es, ay, la testa
d' un Jesús agonisant!
De tions y de feixinas
las tronas han curullat:
quàn la mitilòs cau assobre... ja 'l foch s' empara cap dalt.

Quin brugit! Las dues attax
s' escabellan sota 'ls archs
y s' atufan y s' cargolan
sobre 'ls murs llangotejant!
Ja una colla s' arreplega
vora 'ls sepulcres reals:
ja l' un hi arramba la espalha;
tres ó quatre ja son dalt.
Per las voltas ja ressonan
los cops d' escodas y malles;
ja s' esquerdan las llosanias;
ja redisean dalt à baix.

Rey en Pere, Deu te valga;
per quan desas lo punyal?
Ja han fet à feix sas despullas
adintre manyoch de draps:
los ossos com joch de bítlles
topan damunt del llosat.
En Ferrán lo d' Antequera,
ara ets franch del vesticat!...
Ellá va la carcanada,
sembla un gaviot que 's desfá,
y dalmàtica y corona,
tot florit y ruvellat,

Va pe 'ls ayres Joana Enriquez
toca y mantell volejant;
sas urspas encara estrenyen
un sant Crist malaguanyat:
per terra 'l cap s' esgarr'a
botent ab só de cascarr.
Damunt lo cos de la reyna
al trist Carles han flensat.
Los que 'n vida s' aborrian
ara en mort s' han d' abrassar,
y, ay, que pe 'ls sigles dels sigles
sas cendras barrejarán.

No toqueu al Rey en Jaume,
que la terra s' entrará!
Per l' esboranç del sepulcre
passan com furas las mans:
la primera que 'l tocava
ab la espasa 's va tallar.
Per lo cap ve que l' estiran;
ja segueix tot enrampat;
vestit ab l' hábit de monjo,
los cavells rossos ponjant,
la destra sobre la espasa;
los ulls oberts y emboyrats.

Ja la arramban á un sepulcre,
los brassos penjam, penjam;
de grayrell com l' arrambaren
á tots passa de dos pams.
Las flamas damunt són rostre
se mouhen vermellejant,
com si adintre de sas venas
tornés á corre la sanch.
Rey en Jaume, com no cridas
la teva rassa al costat!
La rassa del rey en Jaume
balla entorn dantz se mans!

Una dona escabellada
á pes de brasos l' ha alsat:
cap á las celdas se 'n puja;
darrera tots se n' hi van:
ja li cau á mitja escala;
ja altra dona l' ha aixecat:
fins al cos lo rey en Jaume
torna á eixir sobre dels caps.
Tots portan brandons y ciris,
y s' acostan y se 'n van
pe 'ls corredors y las celdas
escarnint los cants sagrats.

La momia del rey en Jaume
ja acostan á un finestral.
Poble, à qui vols, ja bramulan,
à Jesús ó à Barrabás?
Los vidres saltan á trossos;
la finestra dona al camp,
la nit qu' hermosa y serena!
l' ayre qué dols y embaumat!,
la lluna alsantse tranquila
daura montanyas y plans;
se sent belar una ovella;
un rosinyol ha cantat.

Es la terra catalana
que 'l gran rey va trepitjar;
es l' ayre que 'l pit li omplia
dels Pirineus y 'l Montsant;
es la lluna que brillava
sobre 'l armeig dels alarbs!
La nòmia del Rey en Jaume
fins sembla que s' ha adressat,
com si per dalt de las cimas
volgués veura més enllá!..
La colla canta que canta,
l' incendi enrera 's fa gran.

Un que frech al rey se troba
tot de cop s' ha esborronat,
que ha sentit calor estranya
caure assobre de sas mans.
Fins al rey los ulls aixeca;
fret d' espant ja 'ls ha baixat!
Ja 'ls hi ha dit als de la vora;
la nova corre com llamp;
ja s' apagan las canturias;
ja s' apartan esglayats.
La nòmia del rey en Jaume
fil a fil està plorant.

Per tas escalas s' abocan
com à corps esperitats;
saltan los ciris enrera
per las grahons fumejan.
En lo temple ni s' afuran;
passan d' un bot lo portal:
à tamballons com 'vingueren,
à tombellons se 'n han 'nat.
Quant son lluny, giran la cara:
roig per l' incendi es l' espay;
y 'l rey sempre à la finestra
avansa 'l cos encisat.

Deu de justicia, feu vostre
mon prech y 'l dé mos germanys
Que tingan fam, y en sa boga,
lo pa y tot se 'ls torni fanch;
que tingan set, y s' aixuguin
fonts y rius al seu devant.

que tingan fret, y sas robas
se 'ls hi tornin mar de flam:
que tingan son, y s' ajeguin
sobre escorsons babejants!..
Mes ay, que demà felissons
y r'jallers tornaran!

ANGEL GUIMERÀ

Mestre en Gay saber

NOVAS

En honor al eminent poeta don Angel Guimerà, actual president de la «Unió Catalanista» y del Jurat calificador de Concurs Regionalista del «Centre Català» publiquém en altre lloc d' aquest número sa magistral poesia *Poblet*.

Heus aquí l' programa de las festas que celebrará lo Centro Industrial durant los días 1, 2 y 3.

Día 1.—Gran concert á las 10 de la nit en los jardins per la reputada orquesta *Muixins*.

Día 2.—Grans balls de tarde y nit á las 4 y mitja y 10 respectivament per la esmentada orquesta.

Día 3.—Gran ball de nit á las 10 per la mateixa orquesta.

Avuy, demà y passat demà celebra nostra ciutat la Fira y Festa Major.

Per tal motiu en totas las societats, centres y llocs públics se preparan festas y balls que es de suposar se veurán molt concorreguts. A mes hi haurán los actes y festas oficiais, quin programa publiquém en altre lloc de aquest número.

Avuy á las 9 en punt del vespre tindrà lloc en lo saló de actes del «Centre Català» la lectura de la *Cartilla Catalanista* premiada en lo Concurs Regionalista obert pel mateix.

En l' acte hi assistirán los idividuos del Jurat presidits per lo fervent catalanista y eminent poeta trágich don Angel Guimerà, qui donarà lectura del discurs presidencial.

L' acte promet revistar escepcional importància.

Per la professó que deu celebrarse avuy, quin Pendó principal portarà lo digne president del Gremi de fabricants don Joseph A. Planas, en representació de D. Timoteo Bustillo, diputat a Corts per aquest districte, han sigut contractadas dues acreditadas Bandas de la capital.

La professó sortirà á las 6 en punt de la parroquia de Sant Feliu.

En la Associació de Catòlichs, la secció d' aficionats, posarà avuy en escena la comèdia en 3 actes *Lo sufragi Universal* y la divertida pessa en un acte *La Loteria*. La funció començará á las 9 en punt del vespre.

Avuy visitaran nostra ciutat pera assistir al solemne acte del «Centre Català» los digníssims individuos de la Junta permanent de la «Unió Catalanista», membres del Jurat calificador del Concurs Regionalista, obert pel «Centre».

Los catalanistas sabadellenchs estant, donchs, d' enhorabona ja que tindrán la altíssima honra de reunir en nostra industriosa ciutat la mes genuina representació del Catalanisme militant, pera la celebració d' un acte que indubtablement prestarà grans serveys á la causa de Catalunya.

Lo CATALANISTA al donar la venvinguda á tant digníssims hostes fá vots pera la prompte y completa redenció de la pátria catalana.

Segons llegim en los periódichs francesos, monsieur Dampierre, president de la Societat d' Agricultors de Fransa, prossegueix ab èxit complet sas interessants probas ab la mira d' aprofitar los sarments de las vinyas per alimentació del bestiar.

Sembla ja cosa probada que la riquesa alimenticia dels sarments varia entre la riquesa del ferratje sech y de la palla.

Cada dia M. Dampierre fa preparar una barreja composta de 400 kilògrams de sarments trinxats, 150 kilògrams de palla, 100 kilògrams de remolatxes y 50 kilògrams de farináceas.

Aquests productes, ben barrejats, los fa fermentar durant dos dias, lo qual los hi dona un agradable olor alcohòlich, que ho fa sumament apetitosos á tota classe de bestiar de carga, lo qual se porta ab tal aliment admirablement, y 's manté ab gran economia.

La Direcció dels camins de ferro del Nort ha contestat al president del Gremi de Fabricants senyor Planas que, atenent á la indicacions feitas per la esmentada corporació ab respecte al servey de trens, dita Direcció ha acordat ademés d' introduhir alguns trens ascendents entre Barcelona y Manresa, deixar subsistent lo que surt actualment de la capital á la 1³⁵ de la tarde, lo qual, segons la última combinació que s' implantarà aviat, debia quedar suprimit.

Lo senyor Gobernador civil ha imposat multas á las Juntas directivas de vari Monte pios, en los quais s' han decubert algunas irregularitats de carácter administratiu.